

ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

І.М. Титарчук, к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ*

Проблеми, пов'язані з механізмом ефективного розвитку підприємницьких структур, є предметом дослідження багатьох учених. Проте в теорії та практиці механізмів підвищення ефективності виробництва є низка невирішених питань.

Поняття ефективності щодо діяльності підприємницьких структур загалом і сільськогосподарських підприємств зокрема досить детально розглядається в численних працях українських і зарубіжних вчених. Переважає підхід, за яким ефективність – це економічна категорія, яка кількісно визначається через відношення ефекту, результату до витрат, що забезпечили (зумовили) одержання цього результату.

Слід зазначити, що в економічній літературі при визначенні економічної ефективності виділяють два підходи. За першим підходом вчені економісти припускають визначення економічної ефективності через абсолютні показники: як різницю між результатом діяльності та витратами на її здійснення. Інші дослідники вважають, що ефективність завжди повинна визначатись у порівнянні вироблених та використаних ресурсів, тобто через відношення. Ми вважаємо, що правильність другого підходу є очевидною. Адже, як зазначає С.Онисько «ефективність – це відносна величина, вона не може бути обчислена як різниця між результатом і витратами, бо тоді матимемо вже не показник ефективності, а значення ефекту від здійснення господарської діяльності» [1]. Однак у будь-якому випадку ефективність характеризує результативність функціонування певної структури.

Дослідження економічної літератури показало, що залежно від того, з якими саме видами затрат порівнюватимуть економічний результат виділяють ресурсний, затратний та ресурсно-затратний підходи до оцінки економічної ефективності.

Деякі дослідники схильні акцентувати увагу на витратній стороні при визначенні рівня економічної ефективності. Зокрема І.Падеєрін зазначає, що суть економічної ефективності підприємства полягає в економії всіх видів питомих витрат ресурсів на виробництво продукції [С.9]. Е.Долан та Д.Ліндсей вважають, що ефективність у виробництві «...як і більш широке поняття ефективності, включає в себе загальноприйняте значення – уникнення втрат» [С.13].

Ці підходи узагальнює визначення С.Мочерного «Ефективність економічна – досягнення найбільших результатів за найменших витрат живої та уречевленої праці» [С.508]. Такої ж думки дотримується С.Онисько. Він вважає, що «для досягнення економічної ефективності виробництва в загальному розумінні цього слова необхідно отримувати максимальний

результат за оптимуму витрат від наявних обмежених виробничих ресурсів» [С.12].

Оскільки наші дослідження направлені на оцінку економічної ефективності підприємств аграрного сектора, то ми погоджуємось з важливістю дослідження витратних складових при аналізі економічної ефективності сільськогосподарських підприємств, де базовий ресурс – земля – є незамінним. Але важливе значення має врахування суспільної цінності результату виробництва, що, потребує державної підтримки сільського господарства. Тому найприйнятнішим, для загальної оцінки економічної ефективності, варіантом є ресурсно-затратний підхід, за якого результат буде порівнюватись як з ресурсами, так і з затратами.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Онисько С.М. Ефективність сільськогосподарського виробництва та її залежність від фіскальної політики держави / Онисько С.М. Верзун А.А., Шолудько О.В. – Львів: Априорі, 2007. – 154с.
2. Падерин И.Д. Научные и практические аспекты повышения эффективности современного предприятия: планирование, прогнозирование, управление / Падерин И.Д. /Монография. – Днепропетровск, ДГФЭИ. – 2002. – 338с.)
3. Долан Э.Дж. Микроэкономика / Долан Э.Дж., Линдсей Д. – СПб., 1994. – 448с.
4. Мочерний С. В. Економічна енциклопедія: у 3-х т. Т. 1 / Мочерний С. В. відп. ред.- К. : ВЦ "Академія", 2000. - 864 с.